

197/51/2013

12.5.2014

Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle:
Finanssipolitiikan tarkastuksen ja valvonnan raportti 2014, K 15/2014 vp

YHTEENVETO KERTOMUSLUONNOKSEN LAUSUNNOISTA

Valtiovarainministeriö on antanut 9.5.2014 lausunnon valtiontalouden tarkastusviraston luonnoksesta finanssipolitiikan tarkastuksen ja valvonnan raportiksi 2014. Lausunnonantajalla on ollut tilaisuus lausua näkemyksensä erilliskertomusluonnoksessa esitetyistä tarkastusviraston kannanotoista sekä esittää kertomusluonnoksen tekstiin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Valtiovarainministeriön lausunnon pohjalta tarkastusvirasto on täsmentänyt erilliskertomusluonnosta siltä osin kuin siinä on ollut puutteellisuksia tai virheellisiä tietoja. Tarkastusvirasto arvostaa sitä, että erilliskertomusluonnos on käyty ministeriössä erittäin huolellisesti läpi. Ennen lopullisen kertomuksen antamista tarkastusvirasto on kertomusta viimeisteltäessä ottanut huomioon lausunnon seuraavasti:

Lausunnonantajan näkemykset erilliskertomusluonnoksesta ja tarkastusviraston vastaukset

2.2 Valtiontalouden kehysten noudattaminen ja kehysmenettelyn läpinäkyvyys varainhoitovuonna 2013

- Kertomusluonnokseen oli jäänyt virheellinen luku vuoden 2013 varsinaisen talousarvion jakamattomasta varauksesta. Tarkastusvirasto on korjannut tämän erilliskertomukseen.
- Tarkastusvirasto on tietoinen valtiovarainministeriön verkkosivuilla julkaistusta Kehyskäsikirjasta, jota on päivitetty kuluva vaalikauden aikana kehystasoon tehtyjen muutosten yhteydessä. Kehystasoa on laskettu kevään 2012, 2013 sekä 2014 kehyspäätösten yhteydessä. Tarkastusvirasto pitää vuodesta 2012 lähtien julkaistua Kehyskäsikirjaa hyvänä lisäyksenä valtiontalouden kehysten läpinäkyvyyteen ja tietoperustaan.

2.3 Kehysten ulkopuolisten menojen kehittyminen

- Kertomusluonnoksessa oli kuvattu osin epätasaisesti vaalikauden ensimmäisen kehyspäätöksen yhteydessä tehtyä teknistä muutosta jossa valtion osuus Kansaneläkelaitokselle kansaneläkelaista johtuvista menoista siirrettiin kehyksen ulkopuolelta kehyksen piiriin. Tarkastusvirasto on tältä osin täsmentänyt ilmaisua erilliskertomukseen.

4.2 Vakaus- ja kasvusopimus

- Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota termien ”kokonaisvaltainen arvio” ja ”kokonaisvaltainen harkinta” käyttöön erilliskertomusluonnoksessa. Tarkastusvirasto on valtiovarainministeriön antaman lausunnon perusteella selkeyttänyt termien käyttöä lopullisessa kertomuksessa siten, että sekaannuksen varaa ei olisi.
- Kirjoittamisen selkeyttämiseksi tarkastusvirasto on käyttänyt ennaltaehkäisevän osan tarkastelussa *ex post* -osuudesta nimitystä jälkikäiteistarkastelu. Ennakoivaan osuuteen on yhdistetty sekä *ex ante* että *in year* tarkastelu. Tämä siksi, että kirjoittaminen selkiytyy ja toisaalta osuuksien rikkomisesta aiheutuvat seuraamukset ovat tämän jaottelun mukaiset. Taloudellisia seuraamuksia voi syntyä vain *ex post* havaitusta sääntöjen rikkomisesta. Yksinkertaisempi esitystapa ei muuta sääntöjen tulkintaa, mutta parantaa ymmärrettävyyttä.
- Tarkastusviraston näkemyksen mukaan velkakriteerin alhaaltapäin rikkominen ei vaadi tavanomaisesta poikkeavaa menettelyä. Euroopan komission Suomesta syksyllä 2013 kirjoittamassa artiklan 126(3) mukaisessa raportissa ei myöskään käytetä tavallisuudesta poikkeavaa menettelyä. Taaksepäin katsovaa kriteeriä ei tarvitse laskea, koska velkakriteerin saavuttaminen alhaaltapäin määritelmällisesti osoittaa, että velka ei vähene. Taaksepäin katsovan kriteerin laskeminen ei kuitenkaan ole virhe. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan velkakriteerin käsittely erilliskertomusluonnoksessa on yhdenmukainen komission Suomesta syksyllä 2013 kirjoittaman artiklan 126(3) mukaisen raportin kanssa. Tarkastusvirasto arvioi velka- ja alijäämä kriteerien noudattamista erilliskertomuksessa myös ennusteiden perusteella (taulukot 6 ja 7).

4.3 Tarkastustyön toteutus

- On totta, että komissio arvioi vakaus- ja kasvusopimuksen noudattamista myös muissa yhteyksissä kuin kesällä. Tarkastusvirasto ei pitänyt tarpeellisenä korostaa tätä seikkaa, sillä komission virallinen *ex post*- arvio sopimuksen noudattamisesta tehdään vuosittain alkukesästä vakausohjelman tarkistuksen pohjalta. Ainoastaan tässä yhteydessä on mahdollista, että komissio suosittaa jäsenmaalle korjaavia toimia tai sanktiota, jotka tulevat voimaan mikäli Euroopan neuvosto ne käänteisellä määräenemmistöllä hyväksyy.
- Tarkastusvirasto on valtiovarainministeriön antaman lausunnon perusteella selkeyttänyt termien ”kokonaisvaltainen arvio” ja ”harkinta” käyttöä lopullisessa kertomuksessa siten, että sekaannuksen varaa ei olisi.

4.4 Ennaltaehkäisevän osan noudattamisen tarkistus

- Kun MTO on saavutettu, niin maan tulee pysyä tavoitteessa. Tällöin vaadittu muutos on nolla. Jotta erilliskertomus pysyisi selkeänä ja helppolukuisena, tarkastusvirasto on käyttänyt termiä ”vaadittu muutos” myös tilanteissa, joissa Suomelta ei de facto vaadita muutosta.
- Tarkastusvirasto on lisännyt erilliskertomukseen kuvauksen MTO ylisäävuttamisestä ja sen vaikutuksesta sääntöjen noudattamisesta tehtävään kokonaisvaltaiseen arvioon. Kevään 2014 ennusteiden mukaan Suomen kohdalla tämä tilanne olisi vuodesta 2015 eteenpäin, kuten valtiovarainministeriö tuo lausunnossaan esille.

4.5 Korjaavan osan noudattamisen tarkistus

- Velkakriteerin tarkastelussa tarkastusvirasto käsittelee kertomusluonnoksessa ensin kriteerejä, joiden perusteella komissio kirjoittaa artiklan 126(3) mukaisen raportin. Tämän jälkeen kertomusluonnoksessa käsitellään syitä siihen, miksi liiallisen alijäämän prosessia ei käynnistettäisi. Tarkastelu ei poikkea valtiovarainministeriön lausunnossaan suosittelemasta rakenteesta.
- Syksyllä 2013 komission Suomesta kirjoittamassa artiklan 126(3) mukaisessa raportissa tuodaan esiin, että komissio ottaa huomioon päätöstä tehdessään kaikki relevantit tekijät. Tässä ei erikseen suljeta pois velkarajan ylityksen lyhytkestoisuutta. Tarkastusviraston tulkinnan mukaan on hyvin epätodennäköistä, että Suomi asetettaisiin liiallisen alijäämän menettelyyn lyhytkestoiseksi arvioidun velkakriteerin ylityksen takia. On mahdotonta tarkalleen arvioida mitä termi ”kaikki relevantit tekijät” pitää sisällään. Tarkastusvirasto näkee velkakriteerin ylittämisen lyhytkestoisuuden relevanttina tekijänä.

5.3 Valtion velkaa ja velanhallintaa koskevat tiedot

- Tarkastusviraston kertomusluonnoksessa oli esitetty kevään 2014 kehyspäätöksen mukaisia ennustelukuja. Valtiovarainministeriö esittää lausunnossaan huhtikuun puolivälissä julkistetun Suomen vakausohjelman 2014 mukaiset ennusteluvut.

Lisätietoja: finanssipolitiikan tarkastuspäällikkö, KTT Heidi Silvennoinen, p. 09 432 5751